C/2025/3711

17.9.2025

P9_TA(2024)0381

Pokusy o opětovné zavedení zákona o „zahraničních agentech“ v Gruzii a související omezení pro občanskou společnost

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 25. dubna 2024 o pokusech o opětovné zavedení zákona o „zahraničních agentech“ v Gruzii a souvisejících omezeních pro občanskou společnost (2024/2703(RSP))

(C/2025/3711)

Evropský parlament,

— s ohledem na svá předchozí usnesení o Gruzii,

— s ohledem na prohlášení vysokého představitele a komisaře pro sousedství a rozšíření ze dne 17. dubna 2024 o přijetí zákona o „transparentnosti zahraničního vlivu“,

— s ohledem na prohlášení Evropské služby pro vnější činnost ze dne 4. dubna 2024 o návrhu zákona o „transparentnosti zahraničního vlivu“,

— s ohledem na závěry zasedání Evropské rady, které se uskutečnilo ve dnech 14. a 15. prosince 2023,

— s ohledem na sdělení Komise ze dne 8. listopadu 2023 nazvané „Sdělení o politice rozšíření EU pro rok 2023“ (COM(2023)0690),

— s ohledem na Dohodu o přidružení mezi Evropskou unií a Evropským společenstvím pro atomovou energii a jejich členskými státy na jedné straně a Gruzií na straně druhé [1],

— s ohledem na Mezinárodní pakt o občanských a politických právech,

— s ohledem na Evropskou úmluvu o lidských právech,

— s ohledem na společné prohlášení předsedy Výboru pro zahraniční věci, předsedkyně delegace pro vztahy s jižním Kavkazem a stálého zpravodaje Evropského parlamentu pro Gruzii ze dne 18. dubna 2024 o opětovném předložení návrhu zákona o „transparentnosti zahraničního vlivu“ v Gruzii,

— s ohledem na čl. 132 odst. 2 a 4 jednacího řádu,

A. vzhledem k tomu, že uplatňování svobody přesvědčení, projevu, sdružování a pokojného shromažďování jsou základními právy zakotvenými v gruzínské ústavě;

B. vzhledem k tomu, že Gruzie se jakožto signatář Všeobecné deklarace lidských práv a Evropské úmluvy o lidských právech a jako člen Rady Evropy a Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě zavázala k dodržování zásad demokracie, právního státu a základních svobod a lidských práv;

C. vzhledem k tomu, že Evropská unie očekává, že Gruzie jakožto kandidátská země na přistoupení k EU bude plně dodržovat dohodu o přidružení a další mezinárodní závazky, které přijala, a zejména že splní podmínky a přijme kroky stanovené v doporučení Komise ze dne 8. listopadu 2023; vzhledem k tomu, že se Evropská rada rozhodla udělit Gruzii status kandidátské země pouze za předpokladu, že tyto kroky budou přijaty; vzhledem k tomu, že Gruzie byla v tomto doporučení vyzvána, aby zajistila svobodné působení občanské společnosti (krok 9) a bojovala proti dezinformacím namířeným proti EU a jejím hodnotám (krok 1), a vzhledem k tomu, že tento návrh zákona oba tyto cíle porušuje;

D. vzhledem k tomu, že dne 17. dubna 2024 schválil gruzínský parlament v prvním čtení tzv. zákon „o transparentnosti zahraničního vlivu“, pro který hlasovalo 83 poslanců a žádný nebyl proti, a to navzdory masovým protestům gruzínských občanů, kritice ze strany gruzínské prezidentky, která návrh zákona označila za „sabotáž evropské cesty Gruzie“, vnitrostátním a mezinárodním odsudkům a opakovaným výzvám evropských partnerů Gruzie, aby byl návrh zákona stažen; vzhledem k tomu, že tento zákon by vyžadoval, aby se organizace, které dostávají více než 20 % finančních prostředků ze zahraničí, do dvou měsíců zaregistrovaly jako „organizace sledující zájmy cizí mocnosti“ a takto se označovaly; vzhledem k tomu, že by tyto organizace podléhaly dodatečné kontrole, požadavkům na podávání zpráv a případným sankcím, včetně správních pokut až do výše 25 000 GEL; vzhledem k tomu, že by zákon vážně omezil možnost svobodného působení sdělovacích prostředků a organizací občanské společnosti;

[1] Úř. věst. L 261, 30.8.2014, s. 4.

E. vzhledem k tomu, že legitimní cíl, kterým je zajistit transparentnost nevládních organizací financovaných ze zahraničí, nemůže žádným způsobem ospravedlnit opatření omezující jejich činnost, zejména v oblasti prosazování demokracie, lidských práv a zásad právního státu;

F. vzhledem k tomu, že tento návrh zákona je předkládán v době, kdy v Gruzii roste počet útoků proti občanské společnosti a nezávislým sdělovacím prostředkům, jakož i proti podpoře demokracie mezinárodními dárci, ve zjevném úsilí o omezení občanského prostoru a umlčení kritických hlasů ve veřejné sféře, mimo jiné zamezením přístupu k zahraničnímu financování; vzhledem k tomu, že tento návrh zákona je pouze posledním z řady předvolebních legislativních a dalších iniciativ gruzínské vlády, jež rovněž zahrnují oznámení ústavních změn v boji proti „propagandě LGBT“ a zrušení politiky, která ukládá genderové kvóty pro ženy v Parlamentu, a že tyto iniciativy ohrožují demokratické reformy a přispívají k šíření dezinformací o EU, jejích hodnotách a politikách; vzhledem k tomu, že Evropský parlament již ve svých předchozích usneseních vyzýval k přijetí opatření, jež by omezila destruktivní úlohu, kterou v gruzínské politice a ekonomice hrají zájmy oligarchů, včetně politicky motivovaného pronásledování novinářů a politických oponentů, jako je bývalý prezident Michail Saakašvili, v jehož případě Parlament vyzval k propuštění z humanitárních důvodů, aby mohl vyhledat lékařskou péči v zahraničí;

1. rozhodně odsuzuje opětovné předložení kontroverzního návrhu zákona o „transparentnosti zahraničního vlivu“, jehož cílem je zavést omezení oslabující občanskou společnost a nezávislé sdělovací prostředky a narušit tak jejich svobodné působení a který se proto setkal s rozsáhlými protesty gruzínské veřejnosti, organizací občanské společnosti, nezávislých sdělovacích prostředků, významných veřejných činitelů i evropských a mezinárodních partnerů země;

2. zdůrazňuje, že návrh zákona je neslučitelný s hodnotami a demokratickými zásadami EU, je v rozporu s ambicemi Gruzie, pokud jde o členství v EU, poškozuje mezinárodní pověst Gruzie a ohrožuje euroatlantické zakotvení země;

3. zdůrazňuje, že jednání o přistoupení k EU by neměla být zahájena, pokud bude tento zákon součástí právního řádu Gruzie;

4. naléhavě tudíž vyzývá gruzínský parlament, aby zastavil parlamentní jednání směřující k přijetí tohoto zákona, a gruzínskou vládu, aby dostála závazkům, jež přijala v březnu 2023, kdy oznámila, že svůj návrh zákona o zavedení omezení pro občanskou společnost a nezávislé sdělovací prostředky bezpodmínečně stáhne a že takový zákon znovu nepředloží; dále vyzývá gruzínskou vládu, aby již nepředkládala žádné další legislativní návrhy, které by odporovaly zásadám demokracie, právního státu, lidských práv a základních svobod, a tudíž by byly v rozporu s tzv. kodaňskými kritérii pro členství v EU;

5. zdůrazňuje, že návrh zákona je v rozporu s přáním velké většiny občanů Gruzie, kteří chtějí žít v demokratické společnosti, pokračovat v demokratických reformách a reformách právního státu, posilovat úzkou spolupráci s euroatlantickými partnery a zavázat se k postupu směrem k členství v EU;

6. zdůrazňuje, že právo na svobodu projevu a shromažďování a na pokojný protest jsou základními svobodami, které musí být za všech okolností dodržovány, zejména v zemi usilující o vstup do EU;

7. naléhavě vyzývá gruzínskou vládu, aby dodržovala ústavní práva občanů Gruzie, a vyjadřuje proto znepokojení nad zprávami o tom, že pořádkové jednotky policie používají nepřiměřenou sílu k rozhánění demonstrantů protestujících proti kontroverznímu návrhu zákona; vyzývá gruzínské orgány, aby vyšetřily a pohnaly k odpovědnosti osoby odpovědné za nezákonné a nepřiměřené použití síly;

8. zdůrazňuje, že úloha „strážce veřejných zájmů“, kterou plní občanská společnost a nezávislé sdělovací prostředky, má pro demokratickou společnost zásadní význam a je klíčová pro pokrok reforem souvisejících s přistoupením k EU, a vyzývá proto gruzínské orgány, aby učinily vše, co je v jejich silách, k zajištění příznivého prostředí pro občanskou společnost a nezávislé sdělovací prostředky;

9. odsuzuje skutečnost, že se gruzínská vláda inspiruje obdobnými velmi kontroverzními ruskými právními předpisy, jako je ruský „zákon o zahraničních agentech“, který záměrně označuje a diskriminuje organizace občanské společnosti a aktivisty a je rovněž využíván k potlačování protestů odmítajících ruskou útočnou válku proti Ukrajině a k umlčování všech zbývajících kritických hlasů v zemi;

10. připomíná, že Evropská rada ve dnech 14. a 15. prosince 2023 udělila Gruzii status kandidátské země s tím, že budou podniknuty příslušné kroky uvedené v doporučení Komise ze dne 8. listopadu 2023; zdůrazňuje, že Gruzie byla v tomto doporučení vyzvána, aby zajistila svobodné působení občanské společnosti a bojovala proti dezinformacím namířeným proti EU a jejím hodnotám, a že tento návrh zákona oba cíle porušuje;

11. připomíná gruzínské vládě závazky, které přijala, a hodnoty a zásady, k nimž se zavázala při podávání žádosti o členství v EU, a vyzývá místopředsedu Komise, vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, komisaře pro sousedství a rozšíření a předsedkyni Komise, aby tak rovněž učinili;

12. vyzývá Komisi, aby předložila průběžné hodnocení pokroku Gruzie při provádění devíti kroků uvedených v doporučení Komise ze dne 8. listopadu 2023;

13. vyzývá Komisi, aby neprodleně posoudila dopad plánovaného gruzínského zákona o „zahraničních agentech" na průběžné plnění kritérií liberalizace vízového režimu ze strany Gruzie, zejména kritéria základních práv, které je klíčovou součástí politiky EU v oblasti liberalizace vízového režimu;

14. vyzývá Komisi a členské státy, aby posoudily dopad tohoto návrhu zákona na roli EU jakožto dárce v Gruzii a aby gruzínskou vládu a parlament jasně informovaly o tomto možném dopadu a jeho důsledcích pro financování z EU obecně;

15. naléhavě vyzývá gruzínskou vládu, aby se vrátila na evropskou cestu, dodržovala svůj závazek, že bude respektovat, posilovat a prosazovat demokracii, právní stát, lidská práva a základní svobody, a aby skutečně začala v plné míře provádět kroky nezbytné ke splnění podmínek pro status kandidátské země a členství v EU v duchu angažovanosti a spolupráce s gruzínskou občanskou společností a politickou opozicí;

16. vyjadřuje politování nad osobní rolí jediného gruzínského oligarchy Bidziny Ivanišviliho, který se vrátil do aktivní politiky dne 30. prosince 2023, kdy se stal „čestným předsedou" strany Gruzínský sen, v současné politické krizi a v dalším pokusu o podkopání západního směřování země ve prospěch orientace na Rusko; znovu vyzývá Radu a demokratické partnery EU, aby zvážili uvalení osobních sankcí na Ivanišviliho za jeho podíl na zhoršování politického procesu v Gruzii a na činnosti odporující zájmům jejího lidu;

17. znovu vyjadřuje svou neochvějnou podporu gruzínskému lidu a jeho legitimním evropským ambicím a přání žít v prosperující zemi bez korupce, která plně respektuje základní svobody, chrání lidská práva a zaručuje otevřenou společnost a nezávislé sdělovací prostředky; zdůrazňuje, že rozhodnutí udělit Gruzii status kandidátské země EU bylo motivováno přáním uznat úspěchy a demokratické úsilí gruzínské občanské společnosti i výraznou podporu přistoupení k EU mezi jejími občany;

18. naléhavě vyzývá většinovou stranu Gruzínský sen, aby stáhla svůj návrh ústavního právního předpisu omezujícího práva LGBTIQ osob, který představuje útok nejen na LGBTIQ komunitu, ale také na svobodu projevu a svobodnou občanskou společnost;

19. opakuje svou výzvu gruzínským orgánům, aby z humanitárních důvodů propustily bývalého prezidenta Michaila Saakašviliho a umožnily mu řádné lékařské ošetření v zahraničí; zdůrazňuje, že jeho případ dále poukazuje na význam skutečné reformy soudnictví;

20. vyzývá k vyslání nestranné a nezávislé dlouhodobé mezinárodní volební pozorovatelské mise Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě / Úřadu pro demokratické instituce a lidská práva, která by sledovala nadcházející parlamentní volby v této zemi, jež se mají konat v říjnu 2024;

21. pověřuje svou předsedkyni, aby předala toto usnesení místopředsedovi Komise, vysokému představiteli Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, Radě, Komisi, vládám a parlamentům členských států, Radě Evropy, Organizaci pro bezpečnost a spolupráci v Evropě a prezidentce, vládě a parlamentu Gruzie.